

**Odlišné stanovisko sudcu Petra Straku  
k uzneseniu č. k. PL. ÚS 11/2024-21**

1. Pod názvom súdna mapa prebehla u nás reforma siete súdnej sústavy. Pri upgrade súdnej „navigácie“ s ohľadom na rozsah zmien s množstvom živých vecí môžu pri jej používaní vzniknúť nejasnosti. Tieto vyústili do návrhu Okresného súdu Nitra na posúdenie súladu prechodných ustanovení s právom na zákonného sudcu a právom na prístup k súdu. Ústavný súd návrh Okresného súdu Nitra uznesením č. k. PL. ÚS 11/2024-21 (ďalej len „uznesenie“) odmietol ako podaný neoprávnenou osobou, pretože napadnutá norma sa v prerokúvanej veci neaplikuje. Pretože som presvedčený, že napadnutá norma sa v danej veci aplikuje a vec sa mala rozhodnúť nálezom, pripájam na základe § 67 ods. 1 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu svoje odlišné stanovisko, ktoré sa týka jeho výroku aj odôvodnenia.

2. Pre účel tohto textu, ak môžem, budem používať pojem *prechodník* na označenie prechodných ustanovení. Na právnickej fakulte som opakovane počul, že praktik číta zákon od konca, od prechodníka, pretože z týchto miest zákona je zrejmé, kedy a ako sa zákon zapne, spustí, a teda ako sa možno na jeho záväznosť pripraviť (Ináč kedysi sa prechodník dával aj do uvodzovacieho zákona, takže to bol prechodník-úvodník.). Prechodník je teda dôležitá norma.

3. Ustanovenie § 22 CSP znie: Príslušnosť v obchodnoprávných sporoch

Na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

4. Niektoré okresné sudy boli zrušené (zákon č. 150/2022 Z. z.). Pred reformou bol pre obchodnoprávne veci príslušný každý okresný súd. Po novom len jeden v obvode každého krajského súdu. Všetky okresné sudy teda prejednávali obchodnoprávne veci.

5. Podľa § 471c CSP (v znení účinnom od 1. júna 2023) konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd. Týmto osobitným predpisom je § 18n ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

6. V prechodníku Civilného sporového poriadku je podľa môjho názoru inými slovami uvedené, že živé veci z okresných súdov, ktoré zanikli, prechádzajú na nové súdy, pričom veci začaté na súdoch, ktoré zostali zachované z pôvodnej štruktúry súdnej sústavy, sa dokončia na týchto súdoch.

7. Prechodník je formulovaný tým spôsobom, že zdôrazňuje vecnú a miestnu príslušnosť na určenie, či a kam má prejsť živá vec. Ak súd existuje, tak tam ostáva vec podľa pôvodnej vecnej a miestnej príslušnosti, zatiaľ čo ak súd už neexistuje, tak vec sa presúva tam, kde by mala vecnú a miestnu príslušnosť podľa nových predpisov. Podľa môjho názoru tu vecná a miestna príslušnosť absorbuje ostatné príslušnosti. S ohľadom na skutočnosť, že boli zrušené len okresné súdy, uvedené znamená, že sa presúvajú len veci na iné okresné súdy (Funkčná príslušnosť a kauzálna príslušnosť tu vlastne nehrajú rolu.). Pre úplnosť treba dodať, že ešte prechádzajú veci medzi bratislavskými mestskými súdmi.

8. To explicitné zdôraznenie vecnej a miestnej príslušnosti v prechodníku však u dôležitých aktérov spôsobilo neistotu, čo s príslušnosťou kauzálnou a funkčnou. Domnievam sa, že podľa pôvodného Občianskeho súdneho poriadku by nikto takto neuvažoval, pretože funkčná príslušnosť nebola stanovená v Občianskom súdnom poriadku explicitne. Túto neistotu uchopil v rozhodnutí R 43/2023 najvyšší súd. Najvyššiemu súdu pri otázke funkčnej príslušnosti v prechodníku chýbala zmienka o funkčnej príslušnosti a tú nahradil okamžitou aplikabilitou ustanovenia o funkčnej príslušnosti druhostupňového súdu v obchodnoprávných veciach v § 22 CSP:

*I. Na odvolacie konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 v obchodnoprávných sporoch je od 1. júna 2023 funkčne príslušný krajský súd určený podľa Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023.*

*II. Ustanovenie § 34 ods. 1 a 2 CSP vo väzbe na ustanovenie § 22 CSP v znení od 1. júna 2023 je potrebné interpretovať tak, že od 1. júna 2023 je daná funkčná príslušnosť výhradne Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Bratislave a Krajského súdu v Košiciach ako súdov špecializovaných na konania o odvolaniach proti rozhodnutiam vydaným v obchodnoprávných sporoch všetkými súdmi prvej inštancie (nielen okresným alebo mestským súdom v sídle krajského súdu) spadajúcimi tak do obvodov týchto troch krajských súdov, ako aj do obvodov krajských súdov vymenovaných v § 22 písm. d) až h) CSP.*

Obdobne judikoval najvyšší súd vo veci R 44/2023, kde je dokonca skombinované *perpetuatio fori* s okamžitou aplikabilitou smerom k začiatku konania:

*I. Konanie začaté na upomínacom súde tvorí jeden celok s konaním na súde príslušnom podľa Civilného sporového poriadku, pričom pre skúmanie procesných podmienok konania sú rozhodujúce okolnosti v čase začatia konania na upomínacom súde (§ 36 CSP).*

*II. Upomínací súd pri postupe podľa § 14 ods. 3 (resp. § 10 ods. 3) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní v platnom znení je povinný skúmať aj kauzálnu príslušnosť súdu. V obchodnoprávnom spore postúpi vec na pokračovanie v konaní súdu*

*príslušnému podľa § 22 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023, a to aj v prípade, ak konanie na upomínacom súde v takom spore začalo do 31. mája 2023.*

9. Prakticky z toho vyplynulo pre kauzálnu príslušnosť – čo je náš prípad, že živé, rozpracované veci z nezrušených okresných súdov začali prechádzať na menší počet iných okresných súdov, kde ich budú musieť opätovne naštudovať.

10. Okresnému súdu Nitra bola týmto spôsobom postúpená vec z Okresného súdu Nové Zámky. Okresný súd Nitra nepovažoval právny základ postúpenia za ústavne súladný. V návrhu podanom ústavnému súdu preto označil za neústavný prechodník, pretože mal jasne uviesť, že veci ostávajú na pôvodných súdoch. Okresný súd Nitra namietal v podstate princíp legality ako súčasť práva na zákonného sudcu, resp. nedostatočnú zákonnú oporu na postúpenie veci inému súdu, čím sa mení aj zákonný sudca.

11. Ústavný súd návrh Okresného súdu Nitra odmietol ako podaný neoprávnenou osobou, pretože napadnutá norma sa v prerokúvanej veci neaplikuje. Podľa ústavného súdu miesto aplikácie neleží izolovane v prechodníku a novej kompetenčnej norme, ale v samotnej okamžitej aplikabilite kompetenčného ustanovenia. Alebo inak, miesto aplikácie neleží izolovane v konkrétnom označenom ustanovení, ale v okamžitej aplikabilite. Ústavný súd však už nevyjadril, resp. to nie je odvoditeľné, akým spôsobom by bolo možné v tomto prípade normu napadnúť.

12. Toľko myslím stačí k popisu veci. V ďalšej časti (A) by som chcel uviesť najprv všeobecnejšie východiská, z ktorých som vychádzal pri úvahe, že návrh mal byť prijatý. V druhej časti (B) sa vyslovím k meritu veci – k prechodníku samotnému.

13. (A) V bežnej praxi sa nám norma a predpis v našom vnímaní prekrývajú. Niekedy je však dôležité vnímať, že text – vety, slová a písmená právneho predpisu nie sú samy osebe, bez ďalšieho normou, ale sú jej nosičom, nosičom myšlienky, pravidla, ktoré sa má dodržiavať. Princíp ústavnosti znamená súlad s ústavou, a teda ochranu pred presne vymedzenou štátnou mocou. V konaní o súlade ide o ochranu pred mocou zákonodarcu, a to nielen v časti o ľudských právach, ale aj v organickej časti, ktorá presne určuje medze štátnej moci. Z čl. 125 ods. 1 a čl. 124 ústavy vyplýva kompetencia ústavného súdu chrániť jednotlivcov a spoločnosť pred akoukoľvek zákonnou normou, čo sa deje prostredníctvom označenia ustanovenia, ktoré danú normu nesie, resp. súvisí s ňou. V podrobnej formulácii toho, ako má byť vyslovený nesúlad, a to označením, že sú nesúladné „*príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia*“, naznačuje čl. 125 ods. 3 ústavy väzbu medzi textom a normou v našom systéme kontroly noriem. Z čl. 125 ods. 1 a čl. 124 ústavy vyplýva, že každá zákonná právna norma je „označiteľná“ a preskúmateľná ústavným súdom.

14. K vzťahu normy a ustanovenia sme už v súvislosti s presunom rovnakej normy do iného ustanovenia pri konaní o súlade uviedli: «*Ústavný súd konštatuje (bod 39 PL. ÚS 15/2018), že preskúmané predpisy sa počas konania na ústavnom súde zmenili. Právne predpisy (písané právo) sú nosičmi právnych noriem, nosičmi informácie, čo má byť – aké sú práva*

a povinnosti, čo je záväzné („Právní předpis je hmotným médiem, jímž je komunikovaná nehmotná právní norma svým recipientům.“ In: Knapp, V. Teorie práva. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995, ISBN 80-7179-028-1, s. 131; Kelsen, Hans, Walter, Robert, ed. A Ringhofer, Kurt, ed. Všeobecná teorie norem. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, ISBN 3-214-06882-2, s. 162). Ústavný súd interpretuje čl. 125 ústavy a § 87 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky tým spôsobom, že predmetom prieskumu v konaní o súlade sú právne normy, ktoré sú obsahom označených právnych predpisov, a to aj vtedy, keď by sa v priebehu konania stali obsahom inak označených právnych predpisov (porov. PL. ÚS 1/01 vo vzťahu k referenčným normám, PL. ÚS 22/06, časť V vo vzťahu k preskúvaným normám).»

15. Autori Káčer a Procházka pre daný vzťah používajú pojmy normatívna právna veta a norma a k tomu uvádzajú: „Rozlišovanie medzi normatívnymi vetami a normami je analogické rozlišovaniu, ktoré sa bežne používa v logike a jazykovede, konkrétne rozdielu medzi výrokom a súdom alebo medzi slovným výrazom a pojmom. To prvé je symbolom či znakom, to druhé je jeho významom... Medzi normatívnymi právnymi vetami a právnymi normami je užitočné rozlišovať aj preto, že právne normy sa často komponujú z rôznych normatívnych právnych viet a tie môžu byť roztrúsené naprieč celým právnym poriadkom. Preto ani zďaleka neplatí, že za každou jednou normatívnou vetou sa skrýva jedna ucelená norma, ktorá by bola spôsobilá usmerňovať ľudské správanie“ (Procházka, R., Káčer, M. Teória práva. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 117 – 118.).

16. Ešte inými slovami sa to uvádza v učebnici Melzerovej (Melzer, F. Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace. 1. vyd., Praha : C.H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-149-9, s. 41, 43 a 87.): „Právní normu, tj. určité pravidlo chování však s právním předpisem ani jeho jazykovým významem ztotožnit nelze, nýbrž je třeba obě tyto entity rozlišovat. Právní předpis obsahuje v první řadě vety jako jazykové jevy. Vety v právním předpise jsou jen určitými soubory znaku (slov), ve kterých jsou tyto znaky uspořádány podle určitých pravidel. Tyto vety jsou zpravidla komunikátory nějaké normy, tzn. jejich smyslem je vyjádření nějaké normy, proto lze o nich hovořit jako o tzv. normativních větách, samy však normami nejsou. Právní norma je tedy jen významem, resp. smyslem, který veta jako soubor znaku může mít. Ke zjištění tohoto významu však slouží nejen pravidla jazyková, nýbrž i další kritéria“ a „Můžeme shrnout, že chce-li zákonodárce něco nařídit, normovat, projevit svou zákonodárnou vůli, má v podstatě jediný prostředek, a to jazykový projev, který je učiněn ve zvláštní formě právního předpisu. Tento jazykový projev je vlastně komunikačním prostředkem, kterým zákonodárce hovoří k adresátům právní regulace. Naproti tomu právní norma je myšlenkou obsaženou v tomto projevu, která však nemusí zrcadlově odpovídat zákonodárcovu pokusu o její jazykové vyjádření. Z tohoto důvodu je třeba právní normu přísně odlišit od určitého ustanovení právního předpisu, resp. jeho části či souboru více ustanovení. Proto hovoříme o textu právního předpisu jako o komunikátoru právní normy, a nikoli jako o právní normě samotné. Lze tedy soudit, že právní norma je výsledkem nalézání práva (tj. výkladu či dotváření práva), nikoli jeho východiskem a jako takovou ji proto nelze ztotožňovat s větou v právním předpise. Právní norma je obecné pravidlo chování, které je

*získáno zejména pomoci interpretace určitého právního předpisu či jeho dotvořením pomoci analogie či teleologické redukce.“*

17. Prečo považujem uvedené za dôležité? Pretože dissentované uznesenie ústavného súdu môže naznačovať, akoby sa v danej veci protiústavnosť artikulovať nedala. Akoby nebolo možné označiť ustanovenie, ktoré nesie normu, na základe ktorej došlo k prechodu veci na Okresný súd Nitra. To je v rozpore s čl. 125 ústavy, z ktorého vyplýva opak.

18. Plénum v bode 29 uznesenia uvádza: „29. Ústavný súd zastáva názor, že argumentačný dôraz navrhovateľa na alternatívnu/konkurujúcu argumentáciu o (ne)prípustnosti okamžitej aplikability procesných ustanovení týkajúcich sa založenia kauzálnej príslušnosti s dopadom na už prebiehajúce konania nie je z pohľadu posudzovania súladu napadnutých ustanovení s referenčnými ústavnými normami relevantný, pretože predmetný navrhovateľom (formálne, nie v jeho relevantnom význame) reflektovaný a judikatúrne presadzovaný princíp nemá v okolnostiach danej veci svoj normatívny zdroj v ním vecne namietaných (napadnutých) ustanoveniach. Inými slovami, procesným dôvodom prechodu príslušnosti v dotknutom konaní na navrhovateľa nie je podľa najvyššieho súdu ním napadnuté prechodné ustanovenie predstavujúce práve výnimku z okamžitej procesnej aplikability, a ak by toto ustanovenie nebolo súčasťou zákonnej úpravy, kauzálna príslušnosť v predmetnom obchodnoprávnom spore by na navrhovateľa prešla rovnako. Ďalšie ním napadnuté ustanovenie o kauzálnej príslušnosti – § 22 písm. d) CSP navrhovateľ nenapáda v jeho samotných regulačných účinkoch, ale len v spojení s § 471c CSP, mylne sa domnievajúc, že takým spojením je podmienené judikatúrne riešenie týkajúce sa založenia jeho kauzálnej príslušnosti v konaní začatom pred zmenou zákona.“

19. Okresný súd Nitra namieta nesúlad dvoch ustanovení, a to (i) prechodníka (bod 6 disentu) a (ii) novourčenej kauzálnej príslušnosti (bod 3 disentu). V citovanom bode 29 uznesenia sa ťažším jazykom podľa môjho vnímania uvádza, že okresný súd neaplikuje prechodník, lebo sa netýka kauzálnej príslušnosti, a neaplikuje ani novourčenú kauzálnu príslušnosť ako takú, ale len jej okamžitú aplikabilitu. To môže znieť pútavo. Kladiem si preto otázku, čo vlastne mohol okresný súd napadnúť? To nie je v uznesení uvedené a ani to nie je jednoduché odvodiť. Buď sa niektoré normy nedajú napadnúť, alebo sa mala napadnúť číra okamžitá aplikabilita. Tá však vyplýva zo zákona samotného, resp. z novely, ktorá tieto zmeny z nej priniesla [Ústavný súd sám v rozhodnutiach, ktorými zužoval svoju právomoc pri konkrétnej kontrole ústavnosti, uvádza (PL. ÚS 24/2020, bod 40), že predmetom prieskumu ostávajú práve procesné ustanovenia s okamžitou aplikabilitou zmeneného právneho stavu v ďalšom priebehu konania.]. Mal teda napadnúť okresný súd celú novelu alebo sa oblúkom vrátíme na začiatok, že napadol ustanovenia, ktoré sa týkajú jeho veci a sú obsahom danej novely, ktorá ako taká môže obsahovať okamžitú aplikabilitu? Nikde neexistuje ustanovenie ani norma, ktoré by izolovane stanovovali: Ak nie je prechodník, tak sa zákon aplikuje v procese hneď jeho účinnosťou. To je akoby sa mali izolovane napadnúť prospektívnosť práva alebo *lex posterior*, či *lex specialis*, pretože ide o normy s prvkami tzv. metanoriem (porov. Sobek, T. Argumenty teorie práva. Praha : Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 330 s. ISBN 978-80-

904024-5-4, s. 120 a nasl.). Navyše pri prechodníkoch by si aj nepriama retroaktivita zaslúžila explicitné legislatívne vyjadrenie.

20. Niekedy je norma vyplývajúca z ustanovenia jasná a v danom jasnom znení je posudzovaná jej ústavnosť. Inokedy však jasná nie je a ústavný súd musí stanoviť jej obsah a buď ju zachovať záväzným ústavnokonformným výkladom, alebo zrušiť, ak je ústavne nesúladná.

21. Ústavný súd preskúmava normu prostredníctvom napadnutého ustanovenia. V predmetnej veci relevantní aktéri vnímajú skutočnosť, akú normu nesú napadnuté ustanovenia, zásadne odlišne. Podľa najvyššieho súdu z ustanovení § 22 + § 471c CSP *a contrario* = vyplýva, že vo veciach, kde sa zmenila funkčná alebo kauzálna príslušnosť, je nutné vec postúpiť.

22. Naopak, Okresný súd Nitra namieta, že vec mala ostať na pôvodnom súde, a to na základe inšpirácie českým výkladom. Na základe toho okresný súd navrhuje, aby ústavný súd buď (i) priznal napadnutému ustanoveniu iný, ústavnokonformný výklad, (ii) alebo ustanovenie zrušil a usmernil zákonodarcu, ako má upraviť prechodník.

23. „*Diritto vivente*“ – tento pekne, spevavo znejúci koncept (živé právo) aplikuje pri konkrétnej kontrole taliansky ústavný súd (porov. najmä nedávne rozsudky č. 32/2020, 68/2021, 111/2022 a 243/2022). Okrem sporov medzi regiónmi a celkom vrátane kontroly noriem pozná tamojší ústavný súd len konkrétnu kontrolu ústavnosti. Ak v minulosti urobil v konkrétnej kontrole noriem ústavnokonformný výklad, teda nezrušenie zákona pod podmienkou jeho ústavnokonformného výkladu, tak súdy a predovšetkým najvyšší súd tento výklad nerešpektovali (rozsudky č. 8/1956 a 11/1965). Ústavný súd tak začal posudzovať priamo normu tak, ako ju vykladá najvyšší súd, a ak sa ústavnému súdu ústavne nepozdáva, tak napadnuté ustanovenie, ktoré danú normu nesie, zruší alebo mu nevyhoví, a tým výklad najvyššieho súdu podrží (porov. Study on Individual Access to Constitutional Justice Adopted by the Venice Commission at its 85th Plenary Session, Venice, 17-18 December 2010, s. 45, bod 166, dostupné na internete: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2010\)039rev-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2010)039rev-e); tiež Sboro, B. Il «diritto vivente» nel giudizio incidentale. Indagine sulla più recente giurisprudenza costituzionale (2017-2022) In: „Quaderni costituzionali, Rivista italiana di diritto costituzionale“ 2/2023, pp. 381-404, doi: 10.1439/107552.). Nie je teda pravdou, že konkrétna kontrola neumožňuje preskúmať normu tak, ako ju ustálil najvyšší súd (porov. body 28, 31, 32 uznesenia).

24. Čo je normou v predmetnej veci? Normou v predmetnej veci je to, že Okresný súd Nitra má prejednať danú obchodnoprávnú vec, pretože kauzálna príslušnosť prechádza na nové súdy. Avšak okresný súd sa domnieva, že jemu vec nemala byť postúpená, pričom postupovať sa malo podľa iného výkladu § 471c CSP, alebo že § 471c CSP je neúplný.

25. Kde má daná norma miesto? Výklad najvyššieho súdu má miesto v § 22 CSP a výklad, resp. pochybnosti o úplnosti sú v § 471c CSP. Okresný súd Nitra nemohol rozumne označiť žiadne iné ustanovenie.

26. V kontexte vzťahu normy a ustanovenia je zaujímavá skutočnosť, že označené ustanovenia, ktoré pokrývajú všetky normy prechodu príslušnosti, Okresný súd Nitra proaktívne zúžil dôvetkom, že ide len o prechod obchodnoprávných vecí („... v rozsahu vzťahujúcom sa na obchodnoprávne spory začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023“). Návrh je vôbec zo strany konajúceho sudcu napísaný dôkladne (návrh je dostupný na stránke ústavného súdu). Sudca vychádza z doterajšej judikatúry aj komentárovej literatúry a so znalosťou českej súvisiacej judikatúry s tým, že sa sústreďuje práve na skutočnosť, aby preukázal aplikovateľnosť daného ustanovenia. Naplnil tak svoju povinnosť podať návrh na ústavnom súde, lebo konkrétna kontrola je povinnosťou, nie právom sudcu (porov. moje odlišné stanovisko k uzneseniu sp. zn. PL. ÚS 29/2020, body 9 a 10).

27. K vzťahu normy a ustanovenia je potrebné dodať, že ak Okresný súd Nitra v návrhu na nesúlad označil § 22 CSP, jeho *text*, tak nemožno povedať, ako sa uvádza v uznesení („*Ďalšie ním napadnuté ustanovenie o kauzálnej príslušnosti – § 22 písm. d) CSP navrhovateľ nenapáda v jeho samotných regulačných účinkoch, ale len v spojení s § 471c CSP, mylne sa domnievajú, že takým spojením je podmienené judikatúrne riešenie týkajúce sa založenia jeho kauzálnej príslušnosti v konaní začatom pred zmenou zákona.*“), že okresný súd označil len tú normu, ktorá sa neaplikuje, a druhú časť normy nie, pretože je v petite slovo „v spojení“, resp. je namietnutá samotná kompetencia okresných súdov. Zo vzťahu normy a ustanovenia vyplýva, že ústavný súd môže preskúmať normu vyplývajúcu z výkladu najvyššieho súdu (R 43/2023), a tak môže, resp. musí v mene ústavnosti konkurovať výkladu najvyššieho súdu, ak to ústava vyžaduje (porov. bod 32 uznesenia). Alebo môže preskúmať takú normu, akú si z ustanovenia v kontexte veci odvodí.

28. Argument, že okresný súd mal nesúhlasom s postúpením vyvolať spor o príslušnosť podľa § 43 ods. 2 CSP, neobstojí, pretože Okresný súd Nitra nemal pochybnosti o zákonnosti výkladu príslušnosti, ale o ústavnosti normy, resp. nadriadený súd by bol viazaný rozhodnutím najvyššieho súdu (porov. bod 32 uznesenia).

29. A zo vzťahu normy a ustanovenia vyplýva, že súdy sú oprávnené namietat' nielen úpravu, ktorú presne aplikujú, ale aj úpravu, ktorej preskúmanie a prípadná derogácia sú potrebné pre novú právnu úpravu, ktorú by chceli aplikovať. Súdy nesmú namietat' normy, ktoré vôbec nesúvisia s prerokúvanou vecou (PL. ÚS 12/2012), aby sa nestali aktérmi abstraktnej ústavnej kontroly, ale môžu napádať normy, ktoré do rozumnej miery súvisia s aplikovanými normami.

30. Prvú časť svojich úvah uzatváram tým, že viac než praktické fungovanie prechodu a prechodníka ma zarmucuje, že vec sme neprijali a nerozhodli meritórne s plným procesným komfortom vrátane vyjadrení. V uznesení ústavný súd vlastne v kabáte odmietnutia z dôvodu neoprávnenej osoby kvázimeritórne odobruje výklad najvyššieho súdu a oberá sa o kompetenciu takéto výklady ústavne korigovať namiesto toho, aby sme nálezom vyslovili meritórny právny názor. S uvedeným súvisí, že podľa aktuálnej úpravy v zákone o ústavnom súde nemožno návrh na nesúlad kvázimeritórne odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť

(Z dôvodovej správy k zákonu č. 423/2020 Z. z.: „Navrhuje sa možnosť odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť (a limine) len v prípade individuálnych návrhov (sťažností), keďže toto odmietanie má slúžiť ako filter vecí bez ústavného významu. U inštitucionálnych navrhovateľov sa predpokladá kvalifikovanosť predmetu ich konania, takže takýto filter nemá zmysel; pokiaľ by bol nedostatočný samotný návrh, je možné ho odmietnuť pre nedostatok náležitostí. Ak sú argumenty týchto navrhovateľov nesprávne, má to ústavný súd vysloviť v rozhodnutí vo veci samej, ktorým ich návrhu po vykonaní riadneho konania nevyhoví.“).

31. (B) V úvode odlišného stanoviska som považoval za užitočné predstaviť vývoj a predmet konania, teda príbeh vecí. Nadväzujem naň, na názor tam vyjadrený, a to že z aktuálnej formulácie napadnutých ustanovení možno pomerne bezpečne odvodiť, že v predmetnej veci sa vec postupovať nemala.

32. Aj v prípade, ak by sa považoval § 471c za nedostatočný titul, tak podľa môjho názoru všeobecné pravidlo, ktoré sa malo aplikovať „defaultne“, je princíp *perpetuatio fori* (§ 36 ods. 2 CSP), a nie presný opak (porov. Máčaj, S. Ktorý súd má vybaviť nedokončenú špecializovanú odvolaciu agendu? Dostupné na internete: <https://www.slavomir-macaj.sk/pravo/civilny-proces/35-ktory-sud-ma-vybavit-nedokoncenu-specializovanu-odvolaciu-agendu/> a diskusiu na [www.lexforum.sk](http://www.lexforum.sk))

33. Súčasťou tohto príbehu je aj skutočnosť, že nejde o otázku aktuálnu. Množstvo vecí bolo presunutých na iné súdy, čo už samo osebe spôsobí predĺženie jednotlivých konaní. Spätne „znovupostupovanie“ by však spôsobilo ešte väčšie záťaž z hľadiska práva na konanie bez zbytočných prieťahov.

34. Z tohto pohľadu, z pohľadu neiluzórnosti základných procesných práv by som si vedel predstaviť buď (i) derogáciu slov „vecne a miestne“ z § 471c CSP, z čoho by vzniklo ustanovenie „konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z príslušného súdu na iný súd“, a tým „vystužiť“ legalitu presunu aj pri funkčnej a kauzálnej príslušnosti, alebo (ii) nevyhovením vlastne potvrdiť ústavnokonformný výklad v línii „R-ka“ najvyššieho súdu a senátnych rozhodnutí ústavného súdu. Inými slovami, ústavný súd mal možnosť meritórnym nálezhom posilniť legalitu platného právneho stavu a zároveň neoslabovať konkrétnu kontrolu ústavnosti.

35. Povedané civilnoprocesným jazykom, *cum grano salis*, myslím, že sme sa v danej veci stratili zo „súdnej mapy“ príslušnosti na rozhodovanie o ústavnosti zákona.

**V Košiciach 20. novembra 2024**

**Peter Straka**  
**sudca**